

Nr 268.

Av herr **Petersson, Knut**, och herr **Ericsson, Carl Eric**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en överstyrelse för yrkesutbildning.*

I proposition nr 232 till årets riksdag föreslås inrättandet av en överstyrelse för yrkesutbildning. I propositionen beröres även yrkesutbildningen för sjöfartsnäringen, dock endast i vad angår utbildningen till befäl.

Från såväl redarnas som de ombordanställdas organisationers sida strävar man efter att söka åstadkomma en höjning av sjöfolkets yrkeskunnighet. Beklagligtvis har hittills mycket litet åtgjorts i sådant syfte. Sedan två år tillbaka ha emellertid vid Göteborgs yrkesskolor anordnats kurser för utbildning av skeppskochar, en anordning som visat sig vara synnerligen ändamålsenlig. Det får anses av största vikt, att liknande kurser komma till stånd jämväl för däck- och maskinmanskapat.

Sjöfartsnäringen ingår som en mycket viktig faktor i svenskt näringsliv, och den skarpa konkurrens om tillgängliga frakter, som med all sannolikhet kommer att uppstå efter det nu pågående krigets slut, fordrar kunnigt och väl utbildat folk, som kan sköta den mer eller mindre komplicerade fartygsmaterielen, vilken representerar stora värden.

Under tidigare skeden, då segelfartygen ombesörjde transporter, ställdes givetvis också stora krav på sjöfolkets kunnighet. Att märka är emellertid, att sjöfolket härvid under sin ordinarie tjänst kunde erhålla en mycket god och allsidig utbildning ombord. Tiden spelade icke någon större roll och fartygens resor sträckte sig ofta över långa tidsperioder. Det fanns gott om tid över för nybörjarna att ingående lära sig yrket. Förhållandena äro nu helt annorlunda. De moderna fartygen ha en mycket komplicerad utrustning, vars skötsel fordrar vana och omsorg, men den förkortade arbetstiden med därav följande rationalisering av arbetet försvårar det tidigare praktiserade förfaringssättet att ombord bibringa nödig yrkeskunskap.

Man får i detta sammanhang ej förbise, att sjömansyrket tyvärr tenderar att bli ett genomgångsyrke, vilket uppenbarligen icke är till gagn vare sig för utövaren av detsamma eller för sjöfartsnäringen i dess helhet. En utbildning, varigenom en stam av kunnigt sjöfolk bildas, får anses som ett önskemål från såväl redarnas som sjöfolkets sida. Det kan icke vara rätt mot näringens utövare att utestänga dem från en organiserad yrkesundervisning. De flesta andra av de mera betydande näringarna äro företrädde inom den yrkesutbildning, som bedrives vid de statliga och kommunala yrkesskolorna i landet. Andra länder såsom Danmark, England och Tyskland m. fl. ha länge haft sin uppmärksamhet riktad på sjömansutbildningens betydelse och vidtagit åtgärder för att tillgodose behovet av goda sjömän.

Nu ifrågavarande spörsmål har tidigare varit föremål för behandling, hittills dock utan önskat resultat. År 1937 igångsattes under ordförandeskap av dåvarande undervisningsrådet, nuvarande landshövdingen A. Thomson en utredning rörande sjöfolkets bildningsfråga, i vilket sammanhang även frågan om sjöfolkets yrkesutbildning bragtes på tal. I de direktiv, som voro utfärdade för de sakkunniga, angavs, att åt bildningsarbetet bland sjöfolket borde givas en yrkesbetonad inriktning. Utredningen blev emellertid icke fullföljd; genom beslut i december 1939 förklarade nämligen chefen för ekklesiastikdepartementet, att utredningsarbetet tills vidare skulle vila.

Under senare delen av december månad 1942 hemställde Sveriges redareförening, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska sjöfolksförbundet och Svenska stewardsföreningen i underdånig skrivelse till Konungen, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att vid yrkesskolorna — företrädesvis i de större hamnstäderna — anordna yrkeskurser för sjöfolk i manskapsgrad såväl på däck som i maskin och inom köksavdelningen. Såsom motiv för framställningen framfördes bl. a. de argument, som ovan berörts såsom skäl för anordnandet av särskild yrkesutbildning för sjöfolk i manskapsgrad. Än vidare må erinras därom att på initiativ av landshövdingen Malte Jacobsson i Göteborgs och Bohus län under innevarande år tillsatts en kommitté med uppgift att söka utröna förutsättningarna för anordnandet av yrkeskurser för sjöfolk vid Göteborgs yrkesskolor.

Då således frågan om anordnande av särskild yrkesutbildning för sjöfolk av manskapsgrad måste anses i hög grad aktuell, synes den nya överstyrelsens verksamhetsområde böra bestämmas under hänsynstagande jämväl till denna speciella utbildning. När Kungl. Maj:t kommit till slutsatsen, att yrkesutbildningen för sjöfartsnäringen icke bör förläggas under den nya överstyrelsen, synes orsaken ha varit de praktiska olägenheter, som skulle uppstå därest den nu befintliga befälsutbildningen flyttades från den nuvarande tillsynsmyndigheten, nämligen kommerskollegium. Denna motivering har ingen giltighet i avseende på en framtida utbildning för sjöfolk i manskapsgrad, vilken tvärtom synes böra anordnas i samband med redan befintliga yrkesskolor och liksom dessa sortera under överstyrelsen för yrkesutbildning.

Under hänvisning till ovanstående hemställles,

1) att riksdagen måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 232, att även yrkesutbildningen för sjöfolk i manskapsgrad förlägges under överstyrelsen för yrkesutbildning;

2) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning rörande yrkesutbildning för sjöfolk i manskapsgrad.

Stockholm den 19 maj 1943.

Knut Petersson.

Eric Ericsson.